

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Г. Г. Фесенко

Програма і робоча програма

навчальної дисципліни

«Етика та естетика»

(для студентів 2 курсу денної і заочної форм навчання напряму підготовки
6.140101 «Готельно-ресторанна справа»,
2 курсу денної і 3 курсу заочної форм навчання напрямів підготовки:
6.020107 «Туризм», 6.030601 «Менеджмент»)

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Етика та естетика» (для студентів 2 курсу денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа», 2 курсу денної і 3 курсу заочної форм навчання напрямів підготовки: 6.020107 «Туризм», 6.030601 «Менеджмент організацій»). / Укл.: Фесенко Г.Г. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 32 с.

Укладач: доц. кафедри історії та культурології,
к.філос.н., доц. Г.Г.Фесенко

Рецензент

Наведені програма і робоча програма навчальної дисципліни, їх зміст за змістовими модулями й темами. Включено плани лекцій і практичних занять, методичні рекомендації до самостійної роботи, контрольні запитання і критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано кафедрою історії та культурології, протокол засідання
№1 від 29 серпня 2008 р.

Зміст

стор.

Вступ.....	4
Програма навчальної дисципліни.....	6
1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	6
2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	6
3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	8
4. Рекомендована основна навчальна література.....	9
5. Анотації дисципліни.....	9
Робоча програма навчальної дисципліни.....	10
1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	10
2. Зміст навчальної дисципліни.....	13
2.1. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями.....	16
2.2. План лекційного курсу.....	18
2.3. План практичних (семінарських) занять.....	21
2.4. Індивідуальне завдання	22
3. Самостійна робота студентів.....	23
4. Система поточного й підсумкового контролю знань студентів.....	23
5. Інформаційно-методичне забезпечення.....	30

Вступ

“Етика та естетика” посідає особливе місце в системі підготовки бакалаврів за напрямками 0502 (0306) – «Менеджмент», 0504 (0201) - «Туризм», 0504 (1401) «Готельно-ресторанна справа» через специфічну науково-практичну спрямованість на опанування студентами системи етико-естетичних знань, умінь та навичок, базових для корпоративної культури організації.

Основними формами вивчення дисципліни „Етика та естетика” є лекції, практичні заняття, самостійна робота. Матеріал навчальної дисципліни спрямований на творче осмислення етичних та естетичних моделей організаційної поведінки фахівця..

Програма початкової дисципліни «Етика та естетика» розроблена на основі:

- ГСВОУ МОНУ «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напрямку підготовки 0502 – «Менеджмент» б. 050201 «Менеджмент організацій» – К.,2001;
- ГСВОУ МОНУ «Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра напрямку підготовки 0502 – «Менеджмент» б. 050201 «Менеджмент організацій» – К.,2001;
- ГСВОУ МОНУ «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напрямку підготовки 0504 – «Туризм» б. 050401 «Туризм» ». – К.,2004;
- ГСВОУ МОНУ «Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра напрямку підготовки 0504 – «Туризм» б. 050401 «Туризм». – К.,2004;
- ГСВОУ МОНУ «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напрямку підготовки 1401 «Готельно-ресторанна справа», б. 140101 «Готельно-ресторанна справа». – К.,2007;
- ГСВОУ МОНУ "Освітньо-кваліфікаційна характеристика підготовки бакалавра з напрямку підготовки 1401 «Готельно-ресторанна справа», б. 140101 «Готельно-ресторанна справа». – К.,2007;

- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра галузі знань: 0306 "Менеджмент і адміністрування», напрямку підготовки 6. 030601 «Менеджмент» (денна форма навчання), 2009;
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра галузі знань 0201 «Культура», напрямку підготовки 6. 020101 «Туризм» (денна форма навчання), 2009;
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра галузі знань 1401 «Сфера обслуговування», напрямку підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» (денна форма навчання), 2009;
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра галузі знань 0201 «Культура», напрямку підготовки 6. 020101 «Туризм» (заочна форма навчання), 2009;
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра галузі знань 1401 «Сфера обслуговування», напрямку підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» (заочна форма навчання), 2009;
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра галузі знань: 0306 "Менеджмент і адміністрування», напрямку підготовки 6. 030601 «Менеджмент» (заочна форма навчання), 2009.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мета, предмет та місце дисципліни (за ОПП)

1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни: залучення до фундаментальних моральних та естетичних цінностей, перетворення їх у стійкі переконання та мотиви поведінки, пробудження відчуття відповідальності за самовдосконалення, формування уміння орієнтуватися у світі людських відносин і художнього життя з позицій гуманізму.

1.2. Предмет вивчення: сукупність практичних форм взаємовідносин людей, їх ціннісний зміст і значимість; процеси чуттєвого пізнання дійсності, закономірності розвитку мистецтва.

1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Філософія	Психологія та педагогіка
Релігієзнавство	Менеджмент організацій
Культурологія	Управління персоналом

2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль. ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА

(ГСВОУ МОНУ «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напряму підготовки 0504 – «Туризм» 6. 050401 «Туризм» ». – К.,2004)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Етика

УНЕ 1. Етичні теорії.

УНЕ 2. Категорії етики.

УНЕ 3. Етичні імперативи в природному та соціально-культурному просторах.

УНЕ 4. Реалізація оцінкових форм свідомості (етичний аспект).

ЗМ 1.2. Естетика.

УНЕ 1. Естетичні теорії.

УНЕ 2. Категорії естетики.

УНЕ 3. Естетичні імперативи в природному та соціально-культурному просторах.

УНЕ 4. Реалізація оцінкових форм свідомості (естетичний аспект).

Модуль. ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА

(ГСВОУ МОНУ «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напрямку підготовки 0502 – «Менеджмент» б. 050201 «Менеджмент організацій» - К.,2001; ГСВОУ МОНУ «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напрямку підготовки 1401 «Готельно-ресторанна справа», б. 140101 «Готельно-ресторанна справа». – К.,2007)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Етика

УНЕ 1. Теорії етики, їх розвиток.

УНЕ 2. Проблеми походження та природи моралі, основні етапи історичного розвитку.

УНЕ 3. Загальна структура мора та її основні елементи.

УНЕ 4. Моральні засади між людських відносин.

УНЕ 5. Мораль і спільноти.

УНЕ 6. Види основних етичних норм.

УНЕ 7. Співвідношення матеріальних і духовних цінностей.

УНЕ 8. Проблеми функціонування моралі як цілісної системи.

УНЕ 9. Моральна свобода та моральна відповідальність особи.

УНЕ 10. Етичне у культурі поведінки спеціаліста.

ЗМ 1.2. Естетика.

УНЕ 1. Структура естетичного знання.

УНЕ 2. Естетичне та його основні форми.

УНЕ 3. Естетична свідомість та її основні форми.

УНЕ 4. Специфіка та види естетичної діяльності.

УНЕ 5. Сутність, природа та соціальні функції мистецтва.

УНЕ 6. Типології історичного розвитку мистецтва.

УНЕ 7. Категорії естетики.

УНЕ 8. Етико-естетичні імперативи.

УНЕ 9. Естетичне у культурі поведінки спеціаліста.

3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності	Функції діяльності у виробничій сфері
1	2	3
на основі аналізу джерел інформації, використовуючи ознаки моральних переконань та смакових уподобань, визначати тип етико-естетичної теорії	<i>Розробка та впровадження нововведень</i>	Планувальна
на основі аналізу результатів самоспостережень, використовуючи етико-естетичну теорію, встановлювати власні моральні переконання та смакові уподобання.	<i>Системне планування самоменеджменту</i>	
на основі аналізу результатів власних спостережень, використовуючи етико-естетичну теорію, встановлювати моральні переконання та смакові уподобання учасників спільної діяльності.	<i>Поєднання усіх видів ресурсів, організація колективної праці по досягненню місії організації</i>	Організаційна
з урахуванням визначених моральних переконань та смакових уподобань знаходити компромісні рішення при здійсненні спільної діяльності	<i>Організація процесів управління</i>	

Освітньо-кваліфікаційні вимоги визначені відповідно до галузей стандартів ОКХ та засобів діагностики (ЗД): виробничі функції, типові задачі діяльності та вміння (за рівнями сформованості), якими повинні оволодіти студенти внаслідок вивчення даної дисципліни.

4. Рекомендована основна навчальна література

1. Адорно Т. Теорія естетики. - К.: Видавництво Соломії Павличко; Основи, 2002.
2. Естетика: підручник / Л. Т. Левчук, В. І. Панченко, О. І. Оніщенко, Д. Ю. Кучерюк. - 2-е вид., доп. і перероб. - К.: Вища школа, 2006.
3. Етика. Естетика. Практикум: Навч. посіб. / За ред. Л.Г. Дротянко, Н.М. Сухової. - К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005.
4. Етика: навч. посіб. / Н. М. Вознюк, М.Є. Люлько, О.А. Лященко - К.: Центр учбової літератури, 2008.
5. Етика: Навчальний посібник / В. О. Лозовий, М.І. Панов, О.А. Стасевська, М.Б. Ценко. - К. : Юрінком Інтер, 2003 .
6. Естетика: Навч.посібник / М.П. Колесніков, О. В. Колесникова, В.О. Лозовий, Н. Г. Чибісова, О.В. Шило. - К.: Юрінком Інтер, 2003.
7. Малахов В.А. Етика. - К.: Либідь, 2006.

5. Анотація програми навчальної дисципліни

Етика та естетика

Мета вивчення: : залучення до фундаментальних моральних та естетичних цінностей, перетворення їх у стійкі переконання та мотиви поведінки, пробудження відчуття відповідальності за самовдосконалення, формування уміння орієнтуватися у світі людських відносин і художнього життя з позицій гуманізму.

Предмет дисципліни: сукупність практичних форм взаємовідносин людей, їх ціннісний зміст і значимість; процеси чуттєвого пізнання дійсності, закономірності розвитку мистецтва..

Змістові модулі: Етика. Естетика.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 1

Розподіл обсягу навчальної роботи студента (денна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів, магістрів	Напря́м, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
1	2	3
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 1,5</p> <p>Модулів – 1</p> <p>Змістових модулів – 2</p> <p>Загальна кількість годин – 54 год.</p>	<p>Галузь знань: 0306 "Менеджмент і адміністрування"</p> <p>Напря́м підготовки: 6.030601 - Менеджмент</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр</p>	<p>Статус дисципліни - Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2-й</p> <p>Семестр: 4-й</p> <p>Лекції – 16 год. Практичні – 0 год. Самостійна робота – 38 год.</p> <p>Вид підсумкового контролю: 4-й семестр – залік</p>
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 1,5</p> <p>Модулів – 1</p> <p>Змістових модулів – 2</p> <p>Загальна кількість годин – 54 год.</p>	<p>Галузь знань: 0201 «Культура»</p> <p>Напря́м підготовки: 6.020107 «Туризм»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр</p>	<p>Статус дисципліни - Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2-й</p> <p>Семестр: 3-й</p> <p>Лекції – 18 год. Практичні – 0 год. Самостійна робота – 36 год.</p> <p>Вид підсумкового контролю: 3-й семестр – залік</p>

1	2	3
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2,5 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин –90 год.	Галузь знань: 1401 «Сфера обслуговування» Напрямок підготовки: 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Статус дисципліни - Нормативна Рік підготовки: 2-й Семестр: 3-й Лекції – 18 год. Практичні – 36 год. Самостійна робота – 36 год. Вид підсумкового контролю: екзамен

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 40 % до 60 %.

Таблиця 2

Розподіл обсягу навчальної роботи студента (заочна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
1	2	3
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 1,5 Модулів – 1 контрольна робота Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 54 год.	Галузь знань: 0306 "Менеджмент і адміністрування" Напрямок підготовки: 6.030601 - Менеджмент Спеціальність: 6.030601 - Менеджмент Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Статус дисципліни - Нормативна Рік підготовки: 3-й Семестр: 5-й Лекції – 4 год. Практичні – 0 год. Самостійна робота – 50год. Вид підсумкового контролю: 5-й семестр – залік

1	2	3
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 1,5</p> <p>Модулів – 1</p> <p>Змістових модулів – 2</p> <p>Загальна кількість годин – 54 год.</p>	<p>Галузь знань: 0201 «Культура»</p> <p>Напрямок підготовки: 6.020107 «Туризм»</p> <p>Спеціальність: 6.020107 «Туризм»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр</p>	<p>Статус дисципліни - Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2-й</p> <p>Семестр: 3-й</p> <p>Лекції – год. Практичні – 0 год. Самостійна робота – год.</p> <p>Вид підсумкового контролю: 3-й семестр – залік</p>
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2,5</p> <p>Модулів – 1</p> <p>Змістових модулів – 2</p> <p>Загальна кількість годин – 90 год.</p>	<p>Галузь знань: 1401 «Сфера обслуговування»</p> <p>Напрямок підготовки: 6.140101 «Готельно-ресторанна справа»</p> <p>Спеціальність: 6.140101 «Готельне господарство»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр</p>	<p>Статус дисципліни - Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2-й</p> <p>Семестр: 3-й</p> <p>Лекції – год. Практичні – год. Самостійна робота – год.</p> <p>Вид підсумкового контролю: екзамен</p>

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 12 % до 88 %.

Основними видами навчальних (аудиторних) занять, у процесі яких студенти отримують необхідні знання, є лекції, семінарські (практичні) заняття. Також особливе місце у навчальному процесі посідає самостійна робота студентів, що спрямовує на формування практичних навичок роботи студентів зі спеціальною літературою, критичного осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичного й практичного кола проблем дисципліни.

Усі види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації. Структура робочої програми навчальної дисципліни «Етика та естетика» наведена у табл. 2.3.

Структура навчальної дисципліни «Етика та естетика»

Спеціальність, спеціалізація, (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/ годин	Семестри	Години							Екзамен (семестр)	Залік (семестр)	
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб.	КП / КР			РГЗ
6.020107 „Туризм“ - ТУР (денна форма навчання)	1,5/ 54	3	54	18		-	36					3
6.140101 „Готельно-ресторанна справа“ -ГОТ (денна форма навчання)	2,5/ 90	3	54	18	36	-	36				3	
6.030601 - Менеджмент - МОМГ, МОМС, МБО, МГКТС; (денна форма навчання)	1,5/ 54	4	16	16	-	-	38					4
6.020107 „Туризм“ - ТУР; (заочна форма навчання)	1,5/ 54	5	4	4			46	15				5
6.140101 „Готельно-ресторанна справа“ - ГОТ (заочна форма навчання)	2,5/ 90	3	8	4	4		82	15			3	
6.030601 - Менеджмент МОМГ, МОМС, МГКТС (заочна форма навчання)	1,5/ 54	5	4	4			50	15				5

2. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА

ЗМ 1.1. Етика

Тема 1. Предмет етики. Особливості функціонування моралі

Етимологія термінів „етика” і „мораль”, еволюція їх значення. Загальна структура моралі та її основні елементи. Види основних етичних норм. Співвідношення матеріальних та духовних цінностей. Перспективи моральних цінностей у сучасному українському суспільстві

Мораль у житті людини. Моральні засади міжлюдських відносин. Система моральної регуляції. Мораль та інституційна регуляція. Функції моралі.

Мораль і проблема її соціальної детермінації. Універсальність і спільнотність у системі етичних пріоритетів.

Тема 2. Категорії етики

Добро і зло. Дія і свобода людини. Моральна свобода та моральна відповідальність особи.

„Об’єктивні” і суб’єктивні” категорії моральної свідомості (обов’язок, відповідальність, справедливість, щастя).

Моральна самосвідомість (честь і гідність людини; совість, розкаяння, почуття сорому).

Моральні виміри спілкування (толерантність, повага, співчуття, милосердя, любов).

Тема 3. Походження та історичні типи моралі

Проблеми походження та природи моралі. Мораль і спільноти. Передумови виникнення моралі. Проблеми функціонування моралі як цілісної системи.

Основні етапи історичного розвитку. Архаїчна мораль. Особливості моралі традиційного суспільства. Система моралі Стародавнього Сходу. Мораль і звичаї античності. Станово-корпоративна мораль середньовіччя.

Основні тенденції розвитку моралі у сучасній цивілізації. Сучасні моральні проблеми людства. „Біоетика.”

Тема 4. Теорії етики, їх розвиток

Вчителі людства - Конфуцій, Будда, Мойсей, Ісус Христос, Магомет. Антична етика: становлення філософсько-етичного світогляду. Середньовічна християнська етика. Етика Відродження . Протестантська етика.

Етика Б. Спінози, П. Гольбаха, К. Гельвеція: пошуки натурфілософського підґрунтя. Французьке просвітництво і проблема моральної свідомості. Моральна філософія І. Канта і Г. Гегеля. Етика XIX ст.: марксизм, „філософія життя”.

Етичні теорії XX в. Етичні пошуки в українській філософії. Етичні проблеми національних відносин.

Тема 5. Предмет естетики: історія та теорія проблеми

Естетика як самостійна наука. Естетика в структурі міжпредметних зв’язків.

Структура естетичного знання. Естетичне та його основні форми. Естетична свідомість та її основні форми. Специфіка та види естетичної діяльності. Людина і суспільні відносини як об’єкти естетичної діяльності.

Естетика як метатеорія мистецтва. Предмет і естетичні перетворення в мистецтві. Методологічні основи аналізу мистецтва. Зміст і форма в мистецтві: діалектика зв’язку.

Категорії естетики. Гармонія і міра. Прекрасне і потворне. Піднесене, героїчне, низьке. Трагічне і комічне. Естетичне. Художність як естетична категорія.

Тема 6. Сутність, природа та соціальні функції мистецтва

Відображувальна сутність мистецтва. Предмет і естетичне перетворення в мистецтві. Зміст і форма в мистецтві: діалектика зв'язку.

Спосіб буття мистецтва. Свобода і детермінізм у мистецтві. Історична динаміка функцій мистецтва. Сприйняття мистецтва.

Етнічне, національне, загальнолюдське у мистецтві. Художнє життя суспільства.

Тема 7. Типологія історичного розвитку мистецтва

Історичні закономірності художнього розвитку. Мистецтво доісторичної людини: наскальний живопис, палеолітичні Венери. Мегалітична архітектура (дольмени, менгіри, кромлехи). Мистецтво Стародавнього світу. Мистецтво Середньовіччя: романський та готичний стилі. Ренесансне мистецтво. Основні мистецькі напрямки Нового часу.

Мистецька практика ХХ ст. Абсолютизація формально-технічних пошуків у мистецтві ХХ ст. Абстракціонізм, експресіонізм, сюрреалізм.

Тема 8. Естетичне й етичне у культурі поведінки спеціаліста

Проблема співвідношення цілей і засобів у професійній діяльності. Парадигми спілкування в управлінській культурі. Діловий етикет.

Соціальна відповідальність організації. Благодійність. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації. Переваги та недоліки соціальної відповідальності. Сутність та значення соціальної поведінки. Етична поведінка як сукупність вчинків та дій людей. Причини неетичної поведінки. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки.

Мистецтво у взаємозв'язку з економікою. Естетичне і ділова успішність. Фірмовий стиль: концепція і основні поняття. Товарний знак, піктограми. Інтер'єр офісу.

Етико-естетичні імперативи.

**2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями
та форми навчальної роботи студента**

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями наведений у табл. 4–8.

Таблиця 4

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання. Спеціальність: **6.140101** „Готельно-ресторанна справа“

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	2,5 / 90				
ЗМ. 1.1. Етика	45	9	18	-	18
ЗМ 1.2 Естетика	45	9	18	-	18

Таблиця.5

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання. Спеціальність: **6.020107** «Туризм»

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	1,5/54				
ЗМ. 1.1. Етика	30	9		-	21
ЗМ 1.2 Естетика	24	9		-	15

Таблиця 6

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання. Спеціальність: **6.030601** – «Менеджмент»

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	1,5/54				
ЗМ. 1.1. Етика	30	8		-	22
ЗМ 1.2 Естетика	24	8		-	16

Таблиця 7

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання. Спеціальність: **6.140101** «Готельно-ресторанна справа»

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	2,5 / 90				
ЗМ. 1.1. Етика	45	2	2	-	41
ЗМ 1.2 Естетика	45	2	2	-	41

Таблиця 8

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання. Спеціальність: **6.020107** «Туризм», **6.030601** – «Менеджмент»

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	1,5/54				
ЗМ. 1.1. Етика	30	2	-	-	28
ЗМ 1.2 Естетика	24	2	-	-	22

2.2. План лекційного курсу

Лекції, як один з основних видів навчальних занять, орієнтовані на систематизоване викладення теоретико-методичних положень навчальної дисципліни. Лекційний курс покликаний формувати у студентів основи знань з відповідної наукової галузі, а також визначати напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів.

Таблиця 9

План лекційного курсу з навчальної дисципліни

№	Зміст	Кількість годин		
		Денне навчання		Заочне навчання
		6.140101 «Готельно-ресторанна справа» 6.020107 «Туризм»	6.030601 – «Менеджмент»	6.140101 «Готельно-ресторанна справа» 6.020107 «Туризм» 6.030601 – «Менеджмент»
1	2	3	4	5
Модуль 1. Етика та естетика.		18	16	4
ЗМ 1.1 Етика		9	8	2
1.	<i>Лекція 1. Предмет етики. Особливості функціонування моралі</i> 1. Предмет етики. 2. Структура моралі. 3. Особливості функціонування моралі.	2	2	2
2.	<i>Лекція 2. Категорії етики</i> 1. Етимологія термінів „етика”, „мораль”. 2. Добро і зло. 3. Об’єктивні” і суб’єктивні” категорії моральної свідомості.	2	2	

1	2	3	4	5
3.	<p>Лекція 3. Походження та історичні типи моралі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні витoki моралі. 2. Вчителі людства - Конфуцій, Будда, Мойсей, Ісус Христос, Магомет. 3. Антична доба: становлення філософсько-етичного світогляду. 	2	2	-
4.	<p>Лекція 4. Теорії етики, їх розвиток</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етика Б. Спінози, П. Гольбаха, К. Гельвеція: пошуки натурфілософського підґрунтя. 2. Французьке просвітництво і проблема моральної свідомості. 3. Моральна філософія І. Канта і Г. Гегеля. 4. Етика ХІХ ст.: марксизм, „філософія життя”. 5. Етичні теорії ХХ в. 6. Етичні пошуки в українській філософії. 	3	2	-
ЗМ 1.2. Естетика		9	8	2
5.	<p>Лекція 4. Визначення та сутність поняття „естетика”. Основні естетичні категорії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Естетика як філософська наука. 2. Феномен естетичного, його інтерпретації та структура. 3. Основні естетичні категорії. 	2	2	2

1	2	3	4	5
6	<p><i>Лекція 5. Предмет естетики: історія та теорія проблеми</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прекрасне як традиційний предмет естетики. 2. Естетичне як суб'єктивізація світу. 	2	2	-
7	<p><i>Лекція 6. Сутність, природа та соціальні функції мистецтва.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мистецтво та його роль у формуванні людської чуттєвості. 2. Проблема генезису мистецтва. 	2	2	-
8	<p><i>Лекція 7. Типологія історичного розвитку мистецтва</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Естетика в художній культурі Сходу і Заходу. 2. Основні етапи історичного розвитку мистецтва Нового часу. 3. Модерністське мистецтво та постмодернізм – поглиблення естетичних експериментів ХХ ст. 	3	2	-
9	<p><i>Лекція 8. Етичне й естетичне у культурі поведінки спеціаліста</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моральні вимоги до сучасного фахівця. 2. Соціальна відповідальність організацій. 3. Діловий етикет. 4. Естетика офісу. 	2	2	-

2.3. План практичних (семінарських) занять

Практичне заняття - форма навчального заняття, за допомогою якої здійснюється детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, формуються вміння і навички їх практичного застосування. Оцінки, отримані студентом на практичних заняттях, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни. План практичних (семінарських) занять для студентів денної та заочної форм навчання наведений у табл. 10. Практичні заняття з «Етики та естетики» для студентів денної та заочної форм навчання передбачені тільки для спеціальності 6.140101 «Готельно-ресторанна справа».

Таблиця 10

План практичних (семінарських) занять

№	Зміст	Кількість годин	
		Денне навчання	Заочне навчання
Модуль 1. Етика та естетика		36	4
ЗМ 1.1 Етика		18	2
1.		4	0,5
2.		4	0,5
3.		4	0,5
4			
5			
6			
7			
8	Мораль як соціальний феномен		
9	<i>Професійна етика</i>		
ЗМ 1.2. Естетика		18	2
10		4	0,5
11		4	0,5
12		4	0,5
13	Феномен естетичного, його інтерпретації та структура	4	0,5
14	Прекрасне як традиційний предмет естетики	6	0,5
15	Естетика: система категорій		
16	Художня культура заходу і сходу		
17	Естетика нового часу: теоретичні пошуки та мистецька практика		
18	Естетичне і ділова успішність		

2.4. Індивідуальні завдання (ІНДЗ)

Програмою дисципліни передбачено виконання індивідуального завдання для студентів заочної форми навчання – контрольної роботи.

Студенти заочної форми навчання виконують контрольні роботи у 10-му семестрі, приблизний обсяг роботи – 24 сторінки, плановий обсяг самостійної роботи – 10 годин на контрольну роботу.

У процесі виконання контрольної роботи студенти мають відповісти на 20 тестових питань (ЗМ 1.1.), занотувати відповіді на два теоретичних запитання, а також виконати індивідуальну роботу „Вплив психологічних чинників на систему управління організації”.

Таблиця 2.10

Критерії оцінювання письмової контрольної роботи студента

№№ п/п	Вид завдання	Максимальна кількість балів
1	Розгорнуті відповіді теоретичні питання	20*2=40
2	Виконання тестових завдань	1*20=20
3.	Виконання індивідуального завдання «Вплив психологічних чинників на систему управління організацією»	40
	Всього	100

Контрольна робота вважається зарахованою, якщо студент дав відповіді на усі завдання і у сукупності набрав не менше 51 бали. Зарахована контрольна робота є допуском до заліку (див.: Завдання та методичні вказівки до виконання контрольної роботи з навчальної дисципліни «Психологія управління» (для студентів 5 курсу напряму підготовки 0502 – “Менеджмент”, 0504 - «Туризм») / Укл.: Фесенко Г.Г., Рябченко О.Л. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 24 с.).

3. Самостійна робота студентів

Для опанування матеріалу дисципліни "Психологія управління" окрім лекційних, практичних (семінарських) занять, тобто аудиторної роботи, значна увага приділяється самостійній роботі.

Самостійна робота студента є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Основні види самостійної роботи: вивчення додаткової літератури; підготовка до практичних занять; підготовка до проміжного й підсумкового контролю.

У цілому самостійна робота з навчальної дисципліни «Психологія управління» спрямовується на закріплення практичних навичок і умінь з впровадження методик діагностики психологічного клімату та оптимізації процесу прийняття управлінських рішень (див.: Психологія управління: Програма, плани семінарських занять та методичні рекомендації щодо самостійної роботи (для студентів 5 курсу денної форми навчання / Укл. Фесенко Г.Г. - Х.: ІОЦ ХНАМГ, 2004).

4. Система поточного й підсумкового контролю знань студентів

В організації навчального процесу застосовується поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з певних розділів (тем) навчальної програми і виконання конкретних завдань. Поточний контроль (тестування) проводиться та оцінюється за питаннями, які винесені на лекційні заняття, самостійну роботу й практичні завдання.

Підсумковий контроль виконують з метою оцінювання результатів навчання студентів. Загальна оцінка кожного змістового модулю складається з поточних оцінок і з оцінки виконання модульної контрольної роботи.

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни. Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється із використанням наступних форм:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних (семінарських) занять.

2. Оцінювання виконання індивідуального завдання (контрольної роботи) для студентів заочної форми навчання.

3. Оцінювання засвоєння питань для самостійного вивчення.

4. Проведення проміжного контролю.

5. Проведення модульного контролю.

6. Проведення підсумкового письмового заліку.

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної і заочної форм навчання наведені в табл. 2.9 та табл. 2.10.

Таблиця 2.9

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1 Тематичні тестування	20
ЗМ 1.2 Тематичні тестування	20
ЗМ 1.3 Індивідуальне творче завдання	20
Підсумковий контроль з модулю	
Залік: 1 варіант – Залік за результатами поточного контролю; 2 варіант – Залік за результатами підсумкового тестування	40
Всього за модулем	100%

Таблиця 2.10

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів заочної форми навчання

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1 контрольна робота	20
ЗМ 1.2 Робота на практичних (семінарських) заняттях	20
ЗМ 1.3	20
Підсумковий контроль з модулю	
Залік	40
Всього за модулем	100%

Порядок поточного оцінювання знань студентів денної форми навчання

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність і результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- виконання самостійного завдання;
- виконання поточного контролю;
- виконання проміжного контролю.

Оцінку "відмінно" ставлять за умови відповідності виконаного завдання студентом або його усної відповіді за усіма чотирьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

Контроль систематичного виконання практичних (семінарських) занять і самостійної роботи

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Контроль за виконанням поставлених задач при проведенні практичних занять здійснюється протягом усього семестру. За успішне та систематичне виконання поставлених завдань протягом трьох змістових модулів студент отримує оцінку «відмінно» або по 20 % за поточний контроль, якщо студент виконує поставлені завдання.

Робота студента в аудиторії та оцінюється за такими критеріями:

- 1) самостійність виконання;
- 2) логічність і послідовність викладання матеріалу;
- 3) повнота розкриття теми;
- 4) використання й аналіз додаткових літературних джерел;

Проведення поточного контролю

Поточний контроль (тестування) здійснюється та оцінюється за питаннями, які винесено на лекційні заняття, самостійну роботу і практичні завдання. Поточний контроль проводять у письмовій формі після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал і виконані практичні (семінарські), самостійні завдання в межах кожної теми змістового модуля. За кожним змістовим модулем проводиться поточне тестування (табл. 2.9) і кожному студентові виставляється відповідна оцінка за отриманою кількістю балів.

Проміжний модульний контроль

Проміжний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля і вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації, здійснюють у вигляді тестування.

Після вивчення тем 1-3 (ЗМ 1.1) студенти виконують тестові завдання до першого змістового модуля. Відповідно, після вивчення тем 4-5 (ЗМ 1.2) - тестові завдання або контрольну роботу до другого змістового модуля. За темами 1-8 (ЗМ 1.1, ЗМ 1.2., З.М.1.3.) студенти виконують практичні завдання. За результатами роботи на кожному практичному занятті студент отримує відповідну кількість балів.

За програмою навчальної дисципліни „Психологія управління” тестування проводять на останньому практичному занятті з кожного змістового модулю. Загальна тривалість тестів з модуля 1 „Психологія управління” – 1,0 година (по 0,33 години на опрацювання одного тесту з одного змістового модуля). Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові

завдання використовуються критерії оцінювання. Для кожного тестового завдання розроблена шкала оцінювання, яка надається викладачем на розгляд студентів до проведення тестового контролю. Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними темами.

Проведення підсумкового письмового заліку з Модулю

Умовою допуску до заліку є:

- сума накопичених балів за трьома змістовими модулями, яка повинна бути не менша, ніж 51 % (за внутрішнім вузівським рейтингом або системою ESTC) або наявність позитивних оцінок з проміжного модульного контролю (за національною системою);

- обов'язковий захист практичних робіт з отриманням позитивної оцінки.

Залік проводять за одним з нижченаведених варіантів:

1 варіант – Залік за результатами поточного контролю;

2 варіант – Залік за результатами підсумкового тестування. (табл. 2.9).

Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ECTS згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 2.11).

Таблиця.11

Шкала перерахунку оцінок результатів навчання в різних системах оцінювання

Система оцінювання	Шкала оцінювання						
	5 <i>відмінно</i> <i>A</i>	4 <i>добре</i> <i>B, C</i>		3 <i>задовільно</i> <i>D, E</i>		2 <i>незадовільно</i> <i>FX, F</i>	
Національна 4-бальна і в системі ECTS							
Внутрішній вузівський рейтинг у системі ECTS, %	100-91	90-81	80-71	70-61	60-51	50-26	25-0

Критерії оцінювання

За шкалою ECTS	За шкалою ВНЗ	За раціональною шкалою	Коментар
1	2	3	4
A	90-100 %	відмінно	<p>Студент виявив всебічні, систематичні й глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому і ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.</p> <p>Студент дав понад 90% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
B	80-90 %	дуже добре	<p>Студент виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.</p> <p>Студент дав понад 76-83% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
C	70-80 %	добре	<p>Студент виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але допустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.</p> <p>Студент дав понад 83-90% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i></p>

1	2	3	4
D	60-70 %	задовільно	<p>Студент виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, принципів з яких може усунути самостійно.</p> <p>Студент дав понад 60-67% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
E	50-60 %	достатньо	<p>Студент виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.</p> <p>Студент надав понад 68-75% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i></p>
FX	25-50 %	незадовільно з можливістю повторного складання	<p>Студент має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу з дисципліни; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до перездачі дисципліни.</p> <p>Студент дав менше 60% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>
F	0-25 %	незадовільно з обов'язковим вивченням дисципліни	<p>Студент не має знань зі значної частини навчального матеріалу; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал і потребує повторного вивчення навчальної дисципліни</p> <p>Студент дав менше 55% правильних відповідей з <i>тестових завдань</i>.</p>

5. Інформаційно-методичне забезпечення

Таблиця 12

Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Бурега В.В. Социально-адекватный менеджмент: В поисках новой парадигмы. – К.,2001.	<i>Усі ЗМ</i>
2. Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер. – М.,1991.	<i>Усі ЗМ</i>
3. Орбан-Лембрик Л.Є. Психологія управління: Навч. посіб. – К., 2003.	<i>Усі ЗМ</i>
4. Психология менеджмента / Под ред. Г. С. Никифорова. – Х., 2002.	<i>Усі ЗМ</i>
5. Розанова В. Психология управления. – К., 2005.	<i>Усі ЗМ</i>
6. Фесенко Г.Г. Психология управления: Навч.посіб. – Х.,2006.	<i>Усі ЗМ</i>
7. Автономов В. С. Модель человека в экономической науке. - СПб.,1998.	<i>ЗМ 1</i>
8. Агеев В.С. Межгрупповое взаимодействие: социально-психологические проблемы. – М.,1990.	<i>ЗМ 2</i>
9. Андреев В.Н.Саморазвитие менеджера. – М.,1995	<i>ЗМ 1</i>
10. Анцупов А.Я., Малышев А.А. Введение в конфликтологию. – Ужгород, 1995.	<i>ЗМ 3</i>
11. Берн Э Игры, в которые играют люди. – М.,1988.	<i>ЗМ 2</i>
12. Вачугов Д.Д., Кислякова Н.А. Практикум по менеджменту: деловые игры: Уч. пос. – М. 1998.	<i>ЗМ 2</i>
13. Галкина Т.П. Социология управления: От группы к команде: Уч. пос. – М.,2001.	<i>ЗМ 3</i>
14. Гибсон Дж. Экологический поход к зрительному восприятию. – М.,1988.	<i>ЗМ 2</i>
15. Данчева О.В., Швалб Ю.М. Практична психологія в економіці та бізнесі. Навч. посіб. – К.,1998.	<i>ЗМ 1</i>
16. Дедерихс М. Хиллари Клинтон и власть женщин. – М.,1995.	<i>ЗМ 1</i>
17. Дейнека О. С. Экономическая психология: социально-политический аспект. – СПб, 1995.	<i>ЗМ 1</i>
18. Емельянов Ю.Н. Обучение паритетному диалогу. – Л.,1991.	<i>ЗМ 2</i>
19. Зигерт В., Ланг Л. Руководить без конфликтов. – М.,1990.	<i>ЗМ 3</i>

1	2
20.Иванов В.Н. Инновационные социальные технологии государственного и муниципального управления. – М.,2001.	ЗМ 3
21.Іванова І.В. Соціологія та психологія праці. – К.,1993.	ЗМ 2
22.Казанцев А.К., Подлесных В.И., Серова Л.С. Практический менеджмент. – М.,1998.	ЗМ 1
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1 Советы психолога менеджеру / Под ред. М. К. Тутушкиной. – СПб.,1994.	ЗМ 1
2 Хасан Б. И. Психотехника конфликта. – Красноярск, 1995.	ЗМ 2
3 Якокка Ли. Карьера менеджера. – М.,1991.	ЗМ 3
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1. Психологія управління: Програма, плани семінарських занять та методичні рекомендації щодо самостійної роботи (для студентів 5 курсу денної форми навчання фахового напрямку 8.050201 «Менеджмент організацій») / Укл. Фесенко Г.Г. - Х.: ІОЦ ХНАМГ, 2004.	Використовуються протягом вивчення усіх тем (змістових модулів).
2 Методичні рекомендації для організації самостійної роботи з гуманітарних дисциплін / Упоряд. А.С. Зорик. - Х.: ІОЦ ХДАМГ, 2003. – 36 с.	Використовуються протягом вивчення усіх тем (змістових модулів).
4. Internet ресурси	
Цифровий репозиторій ХНАМГ // www.ksame.ua	

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Етика та естетика» (для студентів 2 курсу денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа», 2 курсу денної і 3 курсу заочної форм навчання напрямів підготовки: 6.020107 «Туризм», 6.030601 «Менеджмент організацій»)

Укладач: Галина Григорівна Фесенко

План 2009, поз. 312Р

Підп. до друку 11.09.2009	Формат 60 x 84 1/16	Папір офісний
Друк на різнографі.	Умовн.-друк. арк. 1,4	Обл.-вид. арк. 1,7
Замовл. № 4919	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12
